

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Komisija, ki so jo presviti cesar poklicali v posvetovanje potrebnih preuredb v davkovskih rečeh, bo po nekterih že v drugi polovici tega mesca, po nekterih pa prihodnji mesec svoje važno delo začela na podlagi, ki ga je dnarstveno ministerstvo izdelalo, in ktera podlaga posebno dve reči obsega: prvič, kako poberanje direktnih davkov po krajši in cenejši poti osnovati, in drugič, kako davke nakladati, da nobeden ne bo čez svojo moč z njimi obložen. Zastran prvega se ima prevdariti, kako bi utegnile županije po deželi poberanje davkov prevzeti, da bi ne bilo toliko davkovskih gospodk treba, kar bi utegnilo državi blizo 200 milijonov gold. stroškov prihraniti; — zastran drugega se ima dobro pretresti: ali niso v nekterih deželah, kjer je kataster še iz unega stoletja veljaven, nekatere zemljiša dosti na boljmem memo drugih.

— Govori se, da se v ministerstvu pravosodja izdeluje osnova za novo postavo civilnih pravn, po kateri ima očitno in besedno ravnanje obveljati.

Iz južnih Tirolov 4. okt. Letina se je pri nas slabo obnesla; židni červi nam niso skor nič žide napredli; tertna bolezen nam je pokvarila grojzdje, da je vina malo; suša je vzela skor vse poljske pridelke tako, da se je pozimi lakote bati; tudi za živino ni skor nič klaje. Časnik „Gazz. di Trento“ priporoča ubogo deželo skerbi vikše vlade in milosti dobrotnih ljudi.

Iz Dalmatinskega. Sliši se, da je nadvojvoda Ferdinand Maks otok Kroma kupil in sicer za tega voljo, da bi se ondi, kjer je gorko podnebje ptujemu rastlinstvu kaj ugodno, poskusile saditi nekatere rastline, zlasti kitajski cukreni terst.

Iz Srbije. Iz Beligrada 4. oktobra. Skupščina je mladega kneza Mihaela izvolila za višjega armadnega poveljnika; knez Miloš je poterdil to volitev in knez Mihael je že naznanje dal, da rad prevzame to častno službo. Topovi so germeli oznanovaje deželi to dogodbo, in vojaki v Kragujevacu niso vedili, kaj bi veselja storili, da se jim je nenadoma spolnila njih želja.

Iz Bulgarije. Gerški škofje čedalje bolj presedajo Bulgarom, in nekatere soseske so jih že tako site, da hočejo gerško vero zapustiti in se h katoliški obrniti. Stanovavci v Hawret-Isaru, katerih število znaša okoli 30,000 duš, so svojo željo, pokatoličiti se, že francozkemu konsulu razodeli. Predstojnik francoskih Lazaristov se je na to v Kalkič podal, kjer so ga slovesno sprejeli. Sedaj se ta zadeva obravnava v Rimu in Carigradu. Francozki konsul je Bulgarom obljubil, da jih hoče varovati nadleževanja gerških vladikov. Izgled Hawret-Isarcov bo posnelo tudi več drugih sosesk, in ako sv. oče papež radovoljen sprejme njih želje, bode bulgarska dežela kmali katoliška. Po bulgarskem časniku „Belgaria“ so namreč Hawret-Isarci papeža prosili, naj jim dovoli Bulgara za njih vladika (škofa) in liturgija njih naj ostane pri starem. Ako se to zgodi, se hočejo zediniti s katoliško vero v primeri zedinjenih Gerkov.

Iz Rusije. Iz Petrograda 27. sept. Najimenitniša novica danes je, da je car Aleksandar dal ujetega Šamyl-a s sinom njegovim pred se priti v Čugujevu, kjer je car, potovaje po Karkovskih vojaških naselbinah, ravno ta dan bil. Car ga je tako prijazno sprejel, da je bil Šamyl serčno ginjen take milosti. Car ga je povabil, naj z njim ogleda tukajšno armado; Šamyl se je zamaknil v vse kar je ondi vidil. Pojutranjim je na ples povabljen v Karkov. Pravijo, da je prosil, naj bi se mu dovolilo, zadnje ure svojega življenja doživeti v Mekki, al tega mu car ni dovolil; določil mu je Kalugo za njegovo prihodnje prebivališče. Kaluga je eno najstarejših rusovskih mest nad reko Oko, 160 verst od Moskove proti južno-zahodni strani. Ondi bo Šamyl prebival v tisti lepi in prostorni hiši, v kateri je bila cesarica Elizabeta na poti iz Taganroga po

smerti svojega moža cara Aleksandra I. Ta hiša bo vprihodnje Šamyl-ova za vse žive dni; zraven tega bo dobival za se 10,000 rubljev vsako leto, 5 njegovih ljudi pa vsak po 2 do 3000; verh vsega tega bo smel tri žene pri sebi imeti. Tako bo starec menda vsega dosti imel.

Iz Laškega. Vsaki dan se pričakuje novica, da je v Zürich-u mir sklenjen. Za gotovo se je pripovedovalo, da se bo pogodba podpisala 7. dan t. m., al dosihmal ni še telegraf poterdil, kar se vsaki dan pričakuje. Med tem se na Laškem zürichiškim dogovorom ravno nasprotne reči godijo. Čedalje bolj namreč vlečejo vlade v Toskani, Modeni in Parmi na sardinsko stran, in v odcepljenih papeževih deželah se je vsaki dan kervavega boja med domačimi bati. V takih zadregah ni čuda, da je nek papeževa vlada sardinskemu poročniku slovó dala in da bode ta Rim zapustil. Al dozda se to še ni zgodilo; saj se še nič gotovega ni zvedilo. — Druga čisto nova novica je, da Toskana, Modena in Parma se neprenehoma potegujejo za zedinjenje, in ker jih kralj sardinski ne sme vzeti pod svoje krilo, si hočejo svojega lastnega vladarja izvoliti, ki naj kraljuje v Fiorenci. In kdo naj bo ta vladar? Stričnik kralja sardinskega: princ Carignan, ki je v poslednji laški vojski za generallajtnanta služil. Princ je nek že obljubil, da ga je volja vladarstvo srednje Italije prevzeti, ako se mu izroči, — in kralj sardinski je nek s tem popolnoma zadovoljen. — Še druga prečudna in čisto nova novica je pismo, ki ga je Mazzini 20. dan p. m. kralju sardinskemu pisal. Pismo to je natisnjeno v časniku „Journal Nazion“, ki v Genovi izhaja, in je pomina vredno posebno zato, ker je Mazzini tako rekoč pervikrat izpregel republikanske vojnice in tudi kraljeve časti ne zaničuje, ako ona le „reši in izveliča Italijo“. Naj podamo svojim bravcom nekatere odlomke iz tega pisma, da vidijo, kako Mazzini, zvita glava, kadí kralja sardinskega, da bi ga na konja spravil in se oklical za predsednika ali pa kralja italijanskega. „Čeravno republikanec — piše Mazzini — mi je vendar več mar za domovino svojo kakor zastranko svojo. Vi, presvetli Gospod, morete Italii pomagati na noge, ako le hočete; zato Vam pišem pismo to iz italijanske zemlje. Presvetli Gospod! Vi ste močan; močan po nepremagljivi oblasti, ki Vam jo enoglasna volja ljudstva sporočuje, ki šteje 26 milijonov duš; Vi ste močnejši kakor vsak drug vladar sedaj v Evropi, ker nobenega ne ljubi svoj narod tako, kakor Vas. Italija hoče edina, svobodna biti. Bog sam je ukazal Lahom to edinost, ker nas je združil med večno morje in med večne planine. Edinost je obljuba cele Italije. Ena domovina, eno narodno bandero, en narod med drugimi narodi evropskimi, Rim pa poglavno mesto edine države: to je svetinja vsakega Italijana! Vse to, presvetli Gospod! morete Vi dognati, ako le hočete. Previdnemu biti se spodobi človeku v mirnih in navadnih časih; serčnost je značaj junaka v težavnih okoljšinah. Presvetli Gospod! Italija vé, da ste hraber vojak na bojišču. Al tisti dan, ko bote krono sardinsko zastavili za edinost italijansko, si bote krono italijansko posadili na glavo! Presvetli Gospod! V imenu Italije Vas kličem k veličanskemu početju! Pozabite le malo časa, da ste kralj, in bдите ta čas le samo prvi državlján, prvi oboroženi apostel naroda. Recíte le, da hočete to, in vès svet bo za Vas. Naprej! ne glejte ne na desno ne na levo, naravnost naprej, presvetli Gospod, v imenu večne pravice, večnega prava! Zmagali bote; tega sem Vam porok. Ko pa bote zmagali, naj že zapustite zanamstvu, kakor Vam je drago, ali ime republikanskega predsednika ali kraljevega vladarja, Vas bo blagoslovil Bog in narod naš. Jez, republikanec, grem rad v pregnanstvo in umerjem rad v njem; al iz serca bom klical s svojimi rojaki: „Predsednik ali kralj, Bog naj blagoslovi Tebe in narod Tvoj, za kterege si vagal in zmagal!“ — Berž ko ne, bo kralj sardinski pismo to „ad acta“ djal.

Iz Rima. S zdravjem sv. očeta papeža nič kaj dobro

ne stoji, akoravno si nekteri vradni časniki prizadevajo nevarno papeževo bolezen zakrivati. Iz Londona se piše, da je kardinal Wiseman že pripravljen, vsako uro se v Rimo podati, ako bi treba bilo novega papeža voliti, da se bo poganjil za papeža po volji francozki.

— Po najnovejših novicah je francozki poročnik vojvoda Grammont naše mesto zapustil in se na deželo podal, ker vse prizadevanje, da bi papež o laških zadevah to dovolil, česar cesar Napoleon želi, je bilo dosihmal zastonj. Tudi žuganje, da bode francozka armada zapustila papeževo deželo, ni nič opravilo.

Iz Parme 6. okt. Včeraj ob 6. uri zvečer je grof Anviti, oberstar vojvodske armade in poseben prijatelj rajnkega vojvoda parmiškega, strašno smert storil. Sovražen zavoljo tega, ker je bil udan vojvodinji, je bežal iz mesta; na železnici pa so ga spoznali in tirali v žandarsko kosarno. Ni bilo poli ure, je že šlo od ust do ust, da imajo grofa ujetega v kosarni. V tem hipu vrè ljudstvo v kasarno. tira grofa na ulice, mu priveže verv na roko in ga tako živega po tleh vleče skozi mesto; kdor more, klesti po njem. Ko pridejo z njim do kavarne, kamor je navadno hodil, mu velijo že vsemu pobitemu vstati in v kavarnico iti. Ko mučenec to uboga in v kavarno stopi, mu razkačena derhal odseka glavo, jo natakne na kol in nese na veliki terg. Derhal rjove kar more. Narodna straža in vojaki pridejo še le na pomoč, ko je bila grozovitost že pri kraju. Še le ob devetih je hrup po ulicah nekoliko potihnil. Mertvega so nesli v bolnišnico. Patrole so celo noč hodile križem mesta. — Sliši se, da je francozkemu poročniku v Parmi ukaz došel, naj terja ostro kaznovanje dopernešenega hudodelstva, in če se mu to ne obljubi, naj berž zapusti Parmo.

Iz Nemškega. Iz Berolina. Kralj je čedalje slabiji; tako mertuden je že, da ga že težko iz postelje na ničevnik prenašajo; le malo že vé, kaj se okoli njega godi. Kraljica mu streže noč in dan. Ker ni upanja več, da bi se ozdravil, bi bilo za-nj in vse njegove boljše, da bi ga Bog kmali k sebi poklical.

Iz Francozkega. Iz Pariza. Cesar Napoleon je ukazal, naj se pospešijo zidarske dela v Saint-Denis-u, ker mesca maja morajo kosti rajnkega Napoleona v rako Saint-Deniško prenešene biti; le serce bo ostalo v kapeli invalidov.

— Iz Toulona. Tukajšnjim vojnim ladijam je došel ukaz, se podati na morje, — kam, pa nihče ne vé. Nekteri terdijo, da se imajo blizo južno-italijanskega primorja ustaviti in opazovati papeževo in napolitansko armado, ker francozka vlada noče, da bi se papeževa armada združila z napolitansko zavolj prekucij v odcepljenih papeževih deželah. Koliko je v tem resnice, nihče prav ne vé; to pa je nek gotovo, da ste papeževa in napolitanska vlada se v tem pogodile, da pride napolitanska posadka v Rim, ako francozka armada zapusti papeževo deželo.

— Iz Biarica. Cesar Napoleon je imel 10. dan t. m. naš kraj zapustiti in se v Pariz verniti. Nekteri mislijo, da bo medpotoma v Bordeaux-u očitno govoril in da se bo tu za gotovo zvedilo, kaj misli o laških zadevah; al zdaj se spet sliši, da bo molčé potoval v Pariz.

Iz Angleškega. Minister lord Cowley se je v Biaric k cesarju Napoleonu podal. Pravijo, da ni šel zavolj kitajskih homatij, ampak zavolj laških. Cesar Napoleon ga je nek sam povabil, naj pride, da mu razodene, kar misli zavolj prejšnjih vladarjev v Toskani, Modeni in Parmi početi, ktere želi na tron njih spet posaditi. Ker nek minister Cowley tudi ni za to, da bi se omenjene dežele zedinile s Sardinijo, pravijo, da bo Napoleonu toliko lože, tudi angleško vlado na svojo stran dobiti.

Tudi znani Disraeli, ki je že večkrat minister bil, se je podal v Biaric; zakaj pa ta? Nekteri ugibujejo, da bi se Napoleon rad sedanjega angleškega ministerstva znebil, ker Palmerston in Russel se potegujeta za samostojnost laških dežel, in dokler sta ta dva na čelu angleške vlade, ne bo Napoleon na Laškem lahko opravil, česar želi. Če pa pade sedanje ministerstvo, je veliko over iz poti spravljenih. Tako modrujejo naši časnikarji.

Iz Vlahije in Moldave. Iz Bukurešta 3. okt. Danes je bil tukaj firman (patent) oklican, v katerem turška vlada kneza Aleksandra Kuza postavlja za „hospodarja vlaškega“. Ravno tak firman je bil za Moldavo v Jašu oklican.

Iz Turškega 1. okt. Preiskava zastran velike zarote je končana; časnik „Journal de Constantinopel“ naznanja imena 34 poglavitnih zarotnikov, med kterimi je tudi Ferik Hussin paša. Govori se, da se bo sultan zlo milostljiv skazal. Da bi bili tudi sultanovega brata zaperli, ni res. Od tega, da bi turška vlada imela vprihodnje svojega poslanca v Rimu, se vnovič govori.

Popravki. V sestavku „Glasi o cesarskem ukazu“ na strani 313. v 18. versti od spodaj namesto njenimi beri njeznimi. — V sestavku „Otok Kerk“ na str. 314. v 20. versti od spodaj namesti bo pa Jezus sam skerb bel beri bo pa sam skerb bel; — na str. 315. v 17. versti od zgoraj namesti sijaje beri sisaje.

Loterijne srečke:

V Gradcu } 5. oktobra 1859: 30. 22. 18. 80. 36.
na Dunaji } 85. 40. 1. 65. 49.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji bo 19. oktobra 1859.

Žitna cena

v Ljubljani 8. oktobra 1859.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 5 fl. 36. — banaške 5 fl. 36. — turšice 3 fl. 86. — soršice 4 fl. 3. — reži 3 fl. 18. — ječmena 3 fl. 12. — prosa 3 fl. 40. — ajde 3 fl. 30. — ovsa 2 fl. 13.

Žitna cena

v Kranji 10. oktobra 1859.

Vagán pšenice domače 4 fl. 70. — banaške 4 fl. 90. — reži 3 fl. 6. — ječmena — fl. — — ovsa 2 fl. 40. — prosa 3 fl. 3. — ajde 3 fl. 6. — koruze 4 fl. — — soršice — —

Kursi na Dunaji

8. oktobra 1859.

v novem denarji.

Deržavni zajemi ali posojila.	Druge obligacije z lotrijami.
5% obligacije od leta 1859	Kreditni lozi po g. 100 . g. 95.75
v novem dnar. po 100 g. g. 68.50	4 1/2 % Teržaški lozi po 100 „ 124.—
5% nar. posojilo od l. 1854 „ 78.20	5% Donavske parabrod-
5% metalike „ 73.10	ske po g. 100 . . . „ 102.50
4 1/2 % „ „ 64.50	Knez Esterhazy. po g. 40 „ 78.—
4% „ „ 57.—	Knez Salmove po g. 40 „ 40.—
3% „ „ 43.—	Knez Palfyove po g. 40 „ 35.75
2 1/2 % „ „ 37.—	Knez Claryove po g. 40 „ 37.25
1% „ „ 14.—	Knez St. Genoisove po g. 40 „ 36.—
Obligacije zemlišn. odkupa.	Knez Windischgrätz. po g. 20 „ 24.25
(po 100 gold.)	Grof Waldsteinove po g. 20 „ 26.50
5% doljno - avstrijske g. 93.50	Grof Keglevičeve po g. 10 „ 14.50
5% ogerske „ 73.—	
5% horvaške in slavonske „ 71.—	Denarji.
5% krajske, štajarske, koroške, istrijske „ 83.—	Cesarske krone . . . g. 16.65
	Cesarski cekini . . . „ 5.75
	Napoleondori (20 frankov) „ 9.66
	Souvraindori „ 16.80
	Ruski imperiali . . . „ 9.85
	Pruski Fridrikdori . . „ 10.25
	Angleški souvaindori . „ 12.10
	Louisdori (nemški) . . „ 9.85
	Srebro (ažijo) „ 19. 1/2
Deržavni zajemi z lotrijami	
Zajem od leta 1834 po 250 „ 340.—	
„ „ „ 1834 petink. „ 335.—	
„ „ „ 1839 „ 118.—	
„ „ „ 1839 petink. „ 114.—	
4% narodni od leta 1854 „ 110.—	
Dohodkine oblig. iz Komo „ 15.50	